

## บทที่ 5

# อภิปรายและวิจารณ์ผล

### 5.1 การไหลรวมของ $K^+$ ในพลศาสตร์ควาเรียมต์เคออน

ผลงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาการไหลรวมของ  $K^+$  จากการชน  $^{58}\text{Ni} + ^{58}\text{Ni}$  ที่พลังงาน 1.93 A GeV โดยใช้แบบจำลอง QMD ผลการคำนวณและผลการทดลองสอดคล้องกันในการอธิบายคุณสมบัติ การไหลกลับของ  $K^+$  จากผลงานวิจัยนี้สามารถกล่าวได้ว่า การไหลรวมเกิดขึ้นภายใต้สภาวะหลัก ในตัวกลางของ  $K^+$

- 1) เปรียบเทียบผลการคำนวณกับผลการทดลองของการเกิดอนุภาค  $K^+$  จากการชน  $^{58}\text{Ni} + ^{58}\text{Ni}$  ที่พลังงาน 1.93 A GeV ผลของการไหลเชิงตรง ( $v_1$ ) เทียบกับนอร์มัลไลแรพิดิตี แสดงดังรูปที่ 4.1 พบว่า อนุภาค  $K^+$  มีพฤติกรรมการไหลกลับ (anti flow) ( $v_1 > 0$ ) ผลการคำนวณโดยใช้แบบจำลอง QMD เพื่อคำนวณการไหลเชิงตรง ( $v_1$ ) ของอนุภาค  $K^+$  สำหรับ hard EOS และ soft EOS ได้ผลเช่นเดียวกับการเกิดสนามเฉลี่ยแบบผลึก ของ  $K^+$  ในตัวกลาง แสดงให้เห็นว่าผลการคำนวณโดยใช้แบบจำลอง QMD ซึ่งรวมสภาวะในตัวกลาง  $K^+$  ให้ผลสอดคล้องกับผลการทดลอง
- 2) การไหลเชิงวงรีของ  $K^+$  ( $v_2$ ) เทียบกับค่า นอร์มัลไลแรพิดิตี จากการชนของ  $^{58}\text{Ni} + ^{58}\text{Ni}$  ที่พลังงาน 1.93 A GeV พารามิเตอร์กระทบ  $b = 2.33$  fm การเกิด  $K^+$  แสดง พฤติกรรม out-of-plane ( $v_2 < 0$ ) ผลการคำนวณการไหลเชิงวงรี สอดคล้องกับการทดลองของ 03 data แต่ขนาดของ การไหลเชิงวงรีถูกเพิ่มขึ้นจากเป้าถึง กึ่งกลางแรพิดิตี ผลคำนวณไม่สอดคล้องกับ KaoS data
- 3) ดิฟเฟอเรนเชียลของการไหลเชิงตรงของ  $K^+$  จากการชนของ  $^{58}\text{Ni} + ^{58}\text{Ni}$  ที่พลังงาน 1.93 A GeV โดยใช้พลศาสตร์ควาเรียมต์เคออน พบว่า  $K^+$  มีค่า anti-flow เมื่อ  $p_t$  มีค่าต่ำและและสูง โดย  $v_1$  มีค่าเท่ากับศูนย์ที่ ค่ากึ่งกลางของ  $p_t$  ผลการคำนวณโดยใช้ soft EOS และ

hard EOS พบว่า เกิด anti flow ( $v_1 > 0$ ) ของการเกิด  $K^+$  ในช่วงแรพิดิตี้  $-1.2 < y^0 < -0.65$

- 4) คำนวณการกระจายแรพิดิตี้ของ  $K^+$  จากการชน  $^{58}\text{Ni} + ^{58}\text{Ni}$  ที่พลังงาน 1.93 A GeV โดยใช้พารามิเตอร์กระทบ 2.0 fm ตามลำดับ เปรียบเทียบการคำนวณโดยใช้สมการ soft EOS และ hard EOS พบว่า soft EOS สอดคล้องกับผลการทดลอง [67] การกระจายแรพิดิตี้ของ  $K^+$  จึงใช้ทดสอบเพื่อหาสมการสถานะนิวเคลียร์ จากการชนของไอออนหนักที่ระดับพลังงานปานกลาง

## 5.2 การคำนวณการกระจายอะซิมุทอล ของ $K^+$

ผลการคำนวณการกระจายอะซิมุทอล  $\frac{1}{N} \frac{dN}{d\phi}$  ของ  $K^+$  ของอันตรกิริยาการชนของ  $^{197}\text{Au} + ^{197}\text{Au}$  ที่ระดับพลังงาน 1.5 A GeV แสดงข้อมูลในรูป 4.6 โดยใช้ (soft EOS ,  $K = 200$  MeV) คำนวณค่า  $\frac{1}{N} \frac{dN}{d\phi}$  เทียบกับมุม  $\phi$  โดยปรับค่ามุม  $\phi \pm 90^\circ$  ซึ่งทำให้อนุภาค  $K^+$  มีระนาบ ตั้งฉากกับระนาบการชนโดยใช้แบบจำลอง QMD ซึ่งผลที่ได้เทียบกับการทดลองของ Kaon Spectrometer (KaoS) ที่ห้องปฏิบัติการชนไอออนหนักโดยแสงซินโครตรอน ที่เมือง Darmstadt [65] ค่าการไหลเชิงวงรี  $v_2 < 0$  ดังตารางที่ 3.2 ซึ่งหมายความว่ามีการปลดปล่อยอนุภาค  $K^+$  ที่ระนาบตั้งฉากกับระนาบการชนของอนุภาค

ผลการคำนวณการกระจายอะซิมุทอล ของ  $K^+$  ของอันตรกิริยาการชนของ  $^{197}\text{Au} + ^{197}\text{Au}$  ที่ระดับพลังงาน 1.5 A GeV แสดงข้อมูลในรูป 4.6 โดยใช้ soft EOS โดยใช้แบบจำลอง QMD โดยผลการคำนวณรวมศักย์  $K^+N$  ในตัวกลาง และการคำนวณไม่รวมศักย์  $K^+N$  ในตัวกลาง เทียบกับผลการทดลอง โดยค่าการรวมศักย์  $K^+N$  ในตัวกลาง ผลการคำนวณสอดคล้องกับผลการทดลอง ทำให้การกระจายอะซิมุทอลใช้เป็นตัวตรวจวัด คุณสมบัติในตัวกลางของอนุภาค  $K^+$  ที่ความหนาแน่นสูง

## 5.3 ภาคตัดขวางของการเกิดอนุภาค $K^+$

การคำนวณภาคตัดขวางของการเกิดอนุภาค  $K^+$  เทียบกับฟังก์ชัน ( $p_{lab}$ ) ด้วยปฏิกิริยาการชนของ  $^{197}\text{Au} + ^{197}\text{Au}$  ที่ระดับพลังงาน 1.5 A GeV โดยกำหนดค่าพารามิเตอร์ตกรกระทบต่ำสุด ( $b_{min} = 4.2026$  fm) และค่าพารามิเตอร์ตกรกระทบสูงสุด ( $b_{max} = 12.6078$  fm) ที่มุมเชิงซ้าย 32 40 48 60 72 องศา ผลจากการคำนวณทางทฤษฎีด้วยสมการ soft EOS มีค่าใกล้เคียงกับสมการ hard EOS เมื่อเพิ่มการคำนวณค่าศักย์ของเคออน - นิวคลีออน ( $K^+N$ ) ลงในสมการ soft EOS และสมการ hard EOS จะทำให้ ผลการคำนวณทางทฤษฎีมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับผล

การทดลองที่ได้จากห้องปฏิบัติการ KaoS [14]

ผลการวิเคราะห์ภาคตัดขวางของการเกิดอนุภาค  $K^+$  เทียบกับโมเมนตัมในกรอบปฏิบัติการ ( $p_{lab}$ ) ของปฏิกิริยาการชนระหว่าง  $^{58}_{28}Ni + ^{58}_{28}Ni$  ที่ระดับพลังงาน 1.93 A GeV กำหนดค่าพารามิเตอร์ตกกระทบต่ำสุด ( $b_{min} = 2.7958$  fm) และค่าพารามิเตอร์ตกกระทบสูงสุด ( $b_{max} = 8.3874$  fm) ณ มุมเชิงขั้ว 32 40 50 และ 60 องศา ตามลำดับ ผลจากการคำนวณทางทฤษฎีด้วยสมการ soft EOS มีค่าใกล้เคียงกับสมการ hard EOS เมื่อเพิ่มการคำนวณค่าศักย์ของเคออน - นิวคลีออน ( $K^+N$ ) ลงในสมการ soft EOS และสมการ hard EOS จะทำให้ ผลการคำนวณทางทฤษฎีมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับผลการทดลองที่ได้จากห้องปฏิบัติการ KaoS [14]

ผลการวิเคราะห์ภาคตัดขวางของการเกิดอนุภาค  $K^+$  เทียบกับโมเมนตัม ( $p_{lab}$ ) ในกรอบปฏิบัติการของปฏิกิริยาการชนระหว่าง  $^{12}_6C + ^{12}_6C$  ที่ระดับพลังงานในการเข้าชน 1.80 A GeV กำหนดค่าพารามิเตอร์ตกกระทบต่ำสุด ( $b_{min} = 1.6536$  fm) และค่าพารามิเตอร์ตกกระทบสูงสุด ( $b_{max} = 4.9607$  fm) ที่มุมเชิงขั้ว 32 40 48 และ 60 องศา ตามลำดับ ผลจากการคำนวณทางทฤษฎีด้วยสมการ soft EOS มีค่าใกล้เคียงกับสมการ hard EOS เมื่อเพิ่มการคำนวณค่าศักย์ของเคออน - นิวคลีออน ( $K^+N$ ) ลงในสมการ soft EOS และสมการ hard EOS จะทำให้ ผลการคำนวณทางทฤษฎีมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับผลการทดลองที่ได้จากห้องปฏิบัติการ KaoS [14]

## 5.4 สเปกตรัมตามขวางของการเกิด $K^+$

การคำนวณสเปกตรัมตามขวางของการเกิด  $K^+$  เทียบกับพลังงานจลน์ตามขวาง จากปฏิกิริยาการชนของ  $^{58}_{28}Ni + ^{58}_{28}Ni$  โดยใช้สมการ soft EOS โดยกำหนดค่าพารามิเตอร์ตกกระทบ  $b \leq 4.5$  fm โดยการคำนวณทางทฤษฎีด้วยสมการ soft EOS ที่รวมและไม่รวมค่าศักย์ของเคออน-นิวคลีออน  $K^+N$  แสดงให้เห็นว่าการรวมค่าศักย์ของเคออน-นิวคลีออน ซึ่งเป็นแรงผลักสำหรับ  $K^+$  จึงทำให้  $K^+$  หลุดออกจากนิวคลีออนกล่าวคือ  $K^+$  จะถูกเร่งระหว่างการกระจายของการเกิดอนุภาค ดังนั้นในการรวมศักย์ของเคออน-นิวคลีออน ลงในสมการ soft EOS จะทำให้ผลการคำนวณทางทฤษฎีมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับผลการทดลองที่ได้จากห้องปฏิบัติการ KaoS [69]

การคำนวณสเปกตรัมตามขวางของการเกิด  $K^+$  เทียบกับพลังงานจลน์ตามขวาง จากปฏิกิริยาการชนของ  $^{58}_{28}Ni + ^{58}_{28}Ni$  โดยใช้สมการ hard EOS โดยกำหนดค่าพารามิเตอร์ตกกระทบ  $b \leq 4.5$  fm โดยการคำนวณทางทฤษฎีด้วยสมการ hard EOS ที่รวมและไม่รวมค่าศักย์ของเคออน-นิวคลีออน  $K^+N$  แสดงให้เห็นว่าในการรวมศักย์ของเคออน-นิวคลีออน ลงในสมการ hard EOS จะทำให้ผลการคำนวณทางทฤษฎีมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับผลการทดลองที่ได้จากห้องปฏิบัติการ KaoS [69]

การคำนวณสเปกตรัมตามขวางของการเกิด  $K^+$  เทียบกับพลังงานจลน์ตามขวาง จากปฏิกิริยาการชนของ  $^{58}_{28}Ni + ^{58}_{28}Ni$  โดยกำหนดค่าพารามิเตอร์ตกกระทบ  $b \leq 4.5$  fm โดยการคำนวณทาง

ทฤษฎีด้วย soft EOS และ hard EOS ที่รวมค่าศักย์ของเคออน-นิวคลีออน  $K^+N$  แสดงให้เห็นว่าในการรวมศักย์ของเคออน-นิวคลีออน ลงใน soft EOS จะทำให้ผลการคำนวณทางทฤษฎีมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับผลการทดลองที่ได้จากห้องปฏิบัติการ KaoS [69]

การคำนวณไหลเชิงตรง  $v_1$  ของ  $\Lambda$  จากการชน  $^{58}_{28}Ni + ^{58}_{28}Ni$  ที่พลังงาน 1.93 A GeV ที่ค่าพารามิเตอร์กระทบ  $b = 2$  fm ค่าแรพิดีตี้อยู่ในช่วง  $-1.2 < y^0 < -0.5$  โดยการใช้สมการ hard EOS และ soft EOS เทียบกับผลการทดลอง FOPI [?] ผลการคำนวณสอดคล้องกับผลการทดลอง สโลปของทั้งสองเส้นโค้งเป็นเชิงลบทั้งความแตกต่างระหว่างทั้งสอง เส้นยังเป็นที่ชัดเจน; ค่าการไหลของ  $\Lambda$  คำนวณ soft EOS สอดคล้องกับการทดลอง แต่ผลแตกต่างกันเมื่อใช้การคำนวณโดย hard EOS

## 5.5 ผลการศึกษาการเกิดอนุภาค $\sigma$ เมซอน

งานวิจัยนี้ยังได้ศึกษาการเกิด  $\sigma$  เมซอนจากการชนของ  $p + ^{40}Ca$  และ  $p + ^{208}Pb$  พลังงาน 1.5 A GeV นิวเคลียร์ เนื่องจากยังไม่มี ผลการทดลองการเกิดและการวัด  $\sigma$  เมซอน เทียบกับการวิจัยนี้ซึ่งงานวิจัยนี้อาจเป็นแนวทางเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการทดลองในห้องปฏิบัติการต่อไป

- 1) เปรียบเทียบค่าภาคตัดขวางการเกิดซิกมาจากการชนของ  $p + ^{40}Ca$  และ  $p + ^{208}Pb$  ที่พลังงาน 1.5 A GeV เทียบกับ มวลที่แปรเปลี่ยนของซิกมา พบว่าเมื่อ เลขมวล เพิ่มขึ้นค่าภาคตัดขวางการเกิดซิกมาเมซอนมีค่าเพิ่มขึ้น
- 2) คำนวณอัตราส่วน  $\sigma(p + ^{208}Pb) / \sigma(p + ^{40}Ca)$  เทียบกับมวลที่แปรเปลี่ยนของซิกมา พบว่ามีค่าเพิ่มขึ้นขณะเกิดซิกมา และถ้าพิจารณามีการเปลี่ยนแปลง ตัวกลางของการวัดซิกมา อัตราส่วนของภาคตัดขวาง จะมีค่าเพิ่มขึ้นในช่วงมวลที่แปรเปลี่ยนมีค่าต่ำ แสดงให้เห็นว่าการเกิดซิกมาเมซอนมีการสลายตัวในตัวกลาง เมื่อมีการเลื่อนมวลไปยังค่ามวลต่ำเนื่องจาก ตัวกลางมีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อนิวเคลียสมิขนาดใหญ่มากขึ้น ซึ่งผลของการเปลี่ยนมวลสังเกตได้ในสถานะ สูดท้ายของคู่โพออนซึ่งไม่ถูกดูดกลืนและกระเจิงโดยนิวคลีออน แวดล้อมซึ่งการวัดอัตราส่วน  $\sigma$  เมซอน จึงเป็นการ ค้นพบ  $\sigma$  เมซอน ซึ่งมีอยู่จริงในสถานะ แวดล้อมนิวเคลียร์

## 5.6 การศึกษาเงื่อนไขของปฏิกิริยาระหว่าง $\Xi^+$ หรือ $K^+K^+$

- 1) ในงานวิจัยนี้ได้ใช้แบบจำลอง UrQMD เพื่อการศึกษาเงื่อนไขของปฏิกิริยาระหว่าง  $\Xi^+$  หรือ  $K^+K^+$  ที่เกิดขึ้นในปฏิกิริยา  $p+Au$  ที่พลังงานศูนย์กลางมวล 3 ถึง 4 GeV ซึ่งใกล้เคียงกับค่าพลังงานขีดเริ่มของการเกิด  $\Xi^-$  จากการศึกษาพบว่ามัลติพลิตีตีของ  $\Xi^-$  และ

$K^+K^+$  จะเพิ่มขึ้นเมื่อพลังงานศูนย์กลางมวลเพิ่มขึ้น ขณะที่ผลิตฟิสิกส์ของ  $\Xi^+$  มีค่าน้อย ทั้งช่วงพลังงานเพิ่มขึ้น ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า  $\Xi^+$  ที่เกิดขึ้นได้ถูกดูดกลืนต่อโดยนิวเคลียสของ นิวเคลียส Au สามารถระบุได้ว่าการใช้  $K^+K^+$  เป็นทริกเกอร์ของปฏิกิริยาจะเป็นประโยชน์ กว่าการใช้  $\Xi^+$  เป็นทริกเกอร์

- 2) การศึกษาพฤติกรรมของ  $K^+K^+$  ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ  $\Xi^+ + p \rightarrow K^+ + K^+$  โดยการ พิจารณาการแจกแจงโมเมนตัมของ  $K^+$  ของ  $K^+K^+$  การแจกแจงโมเมนตัมของ  $K^+$  จาก ปฏิกิริยา  $\bar{p} + \text{Au}$  ที่พลังงานศูนย์กลางมวล  $\sqrt{s} = 4 \text{ GeV}$  จะพบการแจกแจงสูงสุดที่โมเมนตัม ประมาณ  $0.3 \text{ GeV}/c$  ซึ่งหมายถึง  $K^+$  ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจากปฏิกิริยามีโมเมนตัมประมาณ  $0.3 \text{ GeV}/c$
- 3) การติดตาม  $\Xi^-$  ที่เกิดขึ้นจากปฏิกิริยา  $\bar{p} + \text{Au} \rightarrow \Xi^- + \Xi^+ + X$  จะได้ผลการแจกแจง จำนวนครั้งของการกระเจิงประมาณ 3-4 ครั้งภายในนิวเคลียสปฐมภูมิ ก่อนที่จะเคลื่อนที่ ออกจากนิวเคลียสผลจากการกระเจิงซ้ำของ  $\Xi^-$  ภายในนิวเคลียสปฐมภูมินำไปสู่กลไกการ หน่วง  $\Xi^-$  กล่าวคือการกระเจิงซ้ำภายในนิวเคลียสส่งผลให้  $\Xi^-$  เกิดการสูญเสียพลังงาน และลดโมเมนตัมลง ซึ่งสามารถยืนยันกลไกนี้ได้โดยการเปรียบเทียบการแจกแจงโมเมนตัม ของ  $\Xi^-$  ที่เกิดจากปฏิกิริยา  $\bar{p} + \text{Au}$  กับ  $\Xi^-$  ที่เกิดจากปฏิกิริยา  $\bar{p} + p$  ที่ค่าพลังงานศูนย์กลาง มวลเดียวกัน พบว่า  $\Xi^-$  ส่วนใหญ่ที่เกิดจากปฏิกิริยา  $\bar{p} + \text{Au}$  จะมีโมเมนตัมประมาณ  $0.2 \text{ GeV}/c$  ขณะที่  $\Xi^-$  ที่เกิดจากปฏิกิริยา  $\bar{p} + p$  จะมีโมเมนตัมเฉลี่ย  $3.4 \text{ GeV}/c$  ด้วยโมเมนตัม ประมาณ  $0.2 \text{ GeV}/c$   $\Xi^-$  ที่เกิดขึ้นจากปฏิกิริยา  $\bar{p} + \text{Au}$  จะสามารถเคลื่อนที่ไปได้ไม่เกิน 1 เซ็นติเมตรก่อนที่จะเกิดการสลายตัว

